

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس اول

کنش انسانی:

کنش:

تعریف: در جهان، تمامی موجودات کاری انجام می‌دهند. به این کارها، کنش گفته می‌شود.

کنش انسانی:

تعریف: فعالیتی که انسان با اراده و آگاهی خود انجام می‌دهد.

انواع: } درونی: مثل ادراک و تفکر
} بیرونی: مثل راه رفتن و نشستن

نکته: بسیاری از فعالیت‌هایی که در بدن انسان انجام می‌گیرد، کنش انسانی نیستند.

مثال: ضربان قلب آدمی یا رشد سلول‌های بدن ← عدم وجود آگاهی و اراده‌ی انسان در آن‌ها

ویژگی‌های کنش انسانی:

تعریف: از تفاوت‌های کنش انسانی با فعالیت‌های طبیعی با عنوان ویژگی‌های کنش انسانی یاد می‌شود.

مهم‌ترین ویژگی‌ها:

(الف) آگاهانه بودن: } یعنی: هرگاه آگاهی در فعالیتی از بین برود، آن کنش دیگر ادامه نخواهد یافت.
} مثال: سخن گفتن که بدون آگاهی از کلمات، قادر به آن نیستیم.

(ب) ارادی بودن

(ج) هدف‌دار بودن: } یعنی: هر فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، هرچند در برخی موارد به مقصد نرسد.
} مثال: قصد‌های مختلف انسان از قدم گذاشتن درون رودخانه } ماهی‌گیری } متوجه سردی و گرمی آب شدن } عبور از رودخانه

(د) معنادار بودن: آگاهی کنش انسانی + هدف کنش انسانی ← معنای خاص هر کنش

(ه) تناسب داشتن با موقعیت‌های زمانی، مکانی و اجتماعی

مثال: تفاوت کنش فرد در دوران کودکی با بزرگسالی یا تفاوت چگونگی برخورد آدمی با آشنایان و ناآشنایان

پیامدهای کنش انسانی:

انواع: } **(الف) ارادی** (اراده‌ی خود فرد یا دیگران): احتمالی
} **(ب) طبیعی** (غیرارادی): قطعی

مثال: مطالعه‌ی کتاب درسی و آزمون دادن توسط دانش‌آموز } **پیامد غیرارادی:** یادگیری درس‌ها } **پیامد ارادی:** دانش‌آموز: پاسخ دادن به پرسش‌های امتحانی } معلم: دادن نمره‌ی خوب

نکته: در بسیاری از موارد، آدمیان کنش‌های خود را با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند.

تعریف کنش انسانی ۱

۱. کدام گزینه مفهوم «کنش انسانی» را بهتر نشان می‌دهد؟

(۱) به کار و کوشش روزانه‌ی انسان، کنش انسانی می‌گویند.

(۲) به هر نوع فعالیتی که از انسان سر بزند مانند پلک زدن، کنش انسانی می‌گویند.

(۳) هر نوع فعالیت ارادی و غیرارادی انسان را کنش انسانی می‌گویند.

(۴) کنش انسانی با اراده و آگاهی انجام می‌شود.

- ۲. کدام یک از کنش‌های زیر، به ترتیب، «درونی، بیرونی، فردی و اجتماعی» است؟** (کانون-۹۲)
- ۱) نوشتن خاطرات - ارسال پیامک - کار کردن - احساس خوشحالی
  - ۲) ارسال پیامک - نوشتن خاطرات - احساس خوشحالی - کار کردن
  - ۳) احساس خوشحالی - نوشتن خاطرات - کار کردن - ارسال پیامک
  - ۴) احساس خوشحالی - کار کردن - نوشتن خاطرات شخصی - ارسال پیامک
- ۳. کدام کنش انسانی، به ترتیب، «درونی» و «فردی» است؟** (کانون-۹۲)
- ۱) سلول‌های بدن که رشد می‌کنند. - فردی که قبل از سخن‌رانی در جلوی آینه تمرین می‌کند.
  - ۲) سلول‌های بدن که رشد می‌کنند. - خونی که در رگ‌های آدمی می‌چرخد.
  - ۳) فردی که قبل از خواب، با خود به مرور فعالیت‌های روزانه‌ی خویش می‌پردازد. - فردی که قبل از سخن‌رانی در جلوی آینه تمرین می‌کند.
  - ۴) فردی که قبل از خواب، با خود به مرور فعالیت‌های روزانه‌ی خویش می‌پردازد. - خونی که در رگ‌های آدمی می‌چرخد.
- ۴. کدام کنش با سایر کنش‌ها متفاوت است و در کدام دسته از انواع خود قرار می‌گیرد؟** (کانون-۹۲)
- ۱) ابر در آسمان حرکت می‌کند - بیرونی
  - ۲) درخت برگ و بار می‌دهد - درونی
  - ۳) خون در رگ‌های آدمی می‌چرخد - درونی
  - ۴) کشاورز به کشت و زرع می‌پردازد - بیرونی
- ۵. در کدام گزینه، همه‌ی موارد، کنش انسانی محسوب نمی‌شود؟** (سلاجش-۹۱)
- ۱) سلام کردن - ادراک و تفکر - نشستن
  - ۲) راه رفتن - مسواک کردن - سلام کردن
  - ۳) راه رفتن - مسواک کردن - ادراک و تفکر
  - ۴) سلام کردن - رشد سلول‌های بدن - نشستن
- ۶. در ارتباط با کنش‌های انسانی، مثال صحیح برای کنش درونی، ... و برای کنش بیرونی، ... است.** (سلاجش-۹۲)
- ۱) رشد سلول‌های بدن - نشستن
  - ۲) ضربان قلب آدمی - راه رفتن
  - ۳) نشستن - راه رفتن
  - ۴) ادراک - راه رفتن

۲

ویژگی‌های کنش‌های انسانی

- ۷. «هر فعالیتی با قصد و نیت خاصی انجام می‌شود.» این جمله به کدام یک از ویژگی‌های کنش انسان مربوط می‌شود؟** (کانون-۹۲)
- ۱) هدف‌دار بودن
  - ۲) آگاهانه بودن
  - ۳) معنادار بودن
  - ۴) ارادی بودن
- ۸. کنش انسانی، به چه علت دارای معنای خاصی است و نتیجه‌ی آن چیست؟ (به ترتیب)** (کانون-۹۲)
- ۱) به دلیل تناسب داشتن با موقعیت‌های زمانی، مکانی و اجتماعی - هرگاه معنای یک فعالیت از بین برود، رفتار نیز ادامه پیدا نخواهد کرد.
  - ۲) به دلیل تناسب داشتن با موقعیت‌های زمانی، مکانی و اجتماعی - کنش‌های انسانی را بدون توجه به معنای آن‌ها نمی‌توان شناخت.
  - ۳) با توجه به آگاهی‌ای که براساس آن شکل می‌گیرد و هدفی که دنبال می‌کند. - کنش‌های انسانی را بدون توجه به معنای آن‌ها نمی‌توان شناخت.
  - ۴) با توجه به آگاهی‌ای که براساس آن شکل می‌گیرد و هدفی که دنبال می‌کند. - هرگاه معنای یک فعالیت از بین برود، رفتار نیز ادامه پیدا نخواهد کرد.
- ۹. «تفاوت برخورد آدمی با آشنایان و با افراد ناآشنا» و «ناتوانی بچه‌ها در حرف‌زدن»، به ترتیب، به دلیل ... و ... کنش انسانی است.** (کانون-۹۲)
- ۱) تناسب داشتن با موقعیت‌های زمانی، مکانی و اجتماعی - آگاهانه بودن
  - ۲) تناسب داشتن با موقعیت‌های زمانی، مکانی و اجتماعی - معنادار بودن
  - ۳) ارادی بودن - معنادار بودن
  - ۴) ارادی بودن - آگاهانه بودن
- ۱۰. «فردی که به رودخانه‌ای قدم می‌گذارد یا قصد ماهی‌گیری دارد یا می‌خواهد سردی و گرمی آب را متوجه بشود یا می‌خواهد از رودخانه عبور کند.»؛ این مثال، نشانگر کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟** (کانون-۹۲)
- ۱) معنادار بودن
  - ۲) ارادی بودن
  - ۳) هدف‌دار بودن
  - ۴) آگاهانه بودن

۱۱. به ترتیب «بالا رفتن دست دانش آموز در کلاس درس برای اجازه خواستن از معلم» و «قدم گذاشتن فرد به رودخانه به قصد

(کانون-۹۲)

ماهی‌گیری»، مربوط به کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟

- (۱) ارادی بودن - هدفدار بودن
(۲) معنادار بودن - آگاهانه بودن
(۳) ارادی بودن - آگاهانه بودن
(۴) معنادار بودن - هدفدار بودن

۱۲. اگر فردی بداند که دزدی کار درستی نیست، ولی برای تأمین معاش خود دست به آن کار بزند، به کدام ویژگی کنش انسانی

(کانون-۹۳)

اشاره دارد؟

- (۱) انسان علاوه بر آگاهی، باید انجام فعالیت را اراده یا انتخاب کند.
(۲) کنش‌های انسانی را بدون توجه به معنای آن‌ها نمی‌توانیم بشناسیم.
(۳) کنش‌های انسانی با موقعیت‌های زمانی و اجتماعی متناسب است.
(۴) فعالیت انسان به آگاهی او وابسته است.

۱۳. «در روان‌شناسی گفته می‌شود که کودک قبل از دوره‌ی دبستان در مرحله‌ی اخلاقی پیش‌قراردادی قرار دارد. ولی به تدریج

(کانون-۹۳)

که بزرگ می‌شود، وارد مرحله‌ی اخلاقی قراردادی می‌شود.» این عبارت، بیانگر کدام ویژگی کنش انسانی است؟

- (۱) ارادی بودن کنش‌های انسانی
(۲) تناسب داشتن کنش‌های انسانی با موقعیت‌های متفاوت
(۳) آگاهانه بودن کنش‌های انسانی
(۴) هدفدار بودن کنش‌های انسانی

(کانون-۹۳)

۱۴. تفاوت‌های کنش انسانی و فعالیت طبیعی، همان ... است که مهم‌ترین آن ... است.

- (۱) ویژگی‌های کنش انسان - هدفدار و قطعی بودن
(۲) پیامدهای کنش انسان - هدفدار و قطعی بودن
(۳) ویژگی‌های کنش انسان - آگاهانه و ارادی بودن
(۴) پیامدهای کنش انسان - آگاهانه و ارادی بودن

(سناش-۹۲)

۱۵. کدام یک در رابطه با ویژگی‌های کنش انسانی صحیح نیست؟

- (۱) هر فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود هرچند، این فعالیت‌ها در برخی موارد به مقصود نمی‌رسد.
(۲) فردی که به رودخانه‌ای قدم می‌گذارد و می‌خواهد سردی و گرمی آب را متوجه شود، نشانه‌ی ارادی بودن کنش انسانی است.
(۳) کنش انسانی با توجه به آگاهی‌ای که بر اساس آن شکل می‌گیرد و هدفی که دنبال می‌کند، دارای معنای خاصی است.
(۴) کنش انسانی تنها با آگاهی انسان پدید نمی‌آید، انسان علاوه بر آگاهی باید انجام فعالیت را اراده و اختیار کند.

۱۶. کنش انسانی در موقعیت‌های مختلف ... در سخن گفتن که یکی از کنش‌های روزمره‌ی انسان‌هاست، اگر ما ... را نسبت به

(کانون-۹۳)

کلمات و معنای آن از دست بدهیم، از گفتار باز می‌مانیم. از این رو بچه‌ها به علت ... کلمات، نمی‌توانند حرف بزنند.

- (۱) تفاوت دارد - آگاهی خود - عدم آگاهی از
(۲) فرق ندارد - هدف خود - نا آشنایی نسبت به
(۳) تفاوت ندارد - اراده‌ی خود - عدم آگاهی از
(۴) فرق دارد - هدفدار بودن - بی‌توجهی به معنای

۳

پیامدهای کنش انسانی

۱۷. اساساً انسان‌ها کنش‌های خود را بر مبنای کدام دو عنصر انجام می‌دهند؟

(کانون-۹۲)

- (۱) اراده و هدف
(۲) هدف و آگاهی
(۳) معنا و هدف
(۴) اراده و آگاهی

۱۸. پاسخ دادن به پرسش‌های امتحانی و دادن نمره‌ی خوب، به ترتیب، از پیامدهای کدام کنش‌های زیر است؟

(کانون-۹۲)

- (۱) طبیعی - غیرارادی
(۲) ارادی - ارادی
(۳) ارادی - طبیعی
(۴) ارادی - غیرارادی

۱۹. «دانش‌آموزی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند، او مطالب آن درس را به‌خوبی یاد می‌گیرد و به پرسش‌های آزمون پاسخ

می‌دهد. معلم نیز متناسب با تلاش وی، به او نمره‌ی قبولی می‌دهد.» با توجه به عبارت فوق، به ترتیب، «پیامد طبیعی» و

(کانون-۹۲)

«پیامد ارادی» دانش‌آموز کدام است؟

- (۱) یادگرفتن درس‌ها - پاسخ‌دادن به پرسش‌های امتحانی
(۲) یادگرفتن درس‌ها - مطالعه‌ی مطالب درسی
(۳) دادن نمره‌ی قبولی توسط معلم - یادگرفتن درس‌ها
(۴) دادن نمره‌ی قبولی توسط معلم - مطالعه‌ی مطالب درسی

(کانون-۹۲)

۲۰. کدام گزینه در ارتباط با عبارت زیر صحیح است؟

«دانش‌آموزی کتاب درسی خود را به درستی مطالعه می‌کند.»

- (۱) یادگیری درس: پیامد حتمی - گرفتن نمره‌ی خوب: پیامد احتمالی
- (۲) پاسخ به پرسش‌های امتحان: پیامد حتمی - گرفتن نمره‌ی خوب: پیامد احتمالی
- (۳) یادگیری درس: پیامد احتمالی - پاسخ به پرسش‌های امتحان: پیامد احتمالی
- (۴) گرفتن نمره‌ی خوب: پیامد احتمالی - یادگیری درس: پیامد احتمالی

(کانون-۹۲)

۲۱. کدام گزینه، اشاره به این بیت دارد؟

«آب این جوی به سرچشمه نمی‌گردد باز / بهتر آن است که غفلت نکنیم از آغاز»

- (۱) کنش انسانی با فعالیت‌های طبیعی تفاوت‌هایی دارد.
- (۲) هر فعالیت انسان با هدف خاصی انجام می‌شود، هرچند این فعالیت‌ها در برخی موارد به مقصود نمی‌رسد.
- (۳) پیامدهای طبیعی کنش انسانی، قطعی است ولی پیامدهای ارادی آن، احتمالی است.
- (۴) کنش انسانی با توجه به هدفی که دنبال می‌کند، دارای معنای خاصی است.

(کانون-۹۲)

۲۲. پیامدهای غیرارادی کنش انسانی به اراده‌ی ... وابستگی ... و این نوع پیامدها ... هستند.

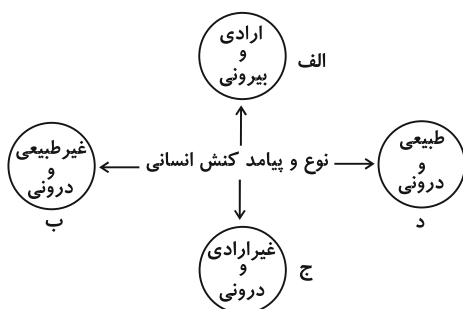
- (۱) فرد انسانی - ندارند - قطعی
- (۲) افراد دیگر - دارند - قطعی
- (۳) فرد انسانی - دارند - احتمالی
- (۴) افراد دیگر - ندارند - احتمالی

۴

ترکیبی درس اول - کنش انسانی

(سراسری-۹۴)

۲۳. هر یک از عبارات زیر به ترتیب، مربوط به کدام قسمت از نمودار است؟

- اجازه خواستن از معلم

- یادگرفتن درس

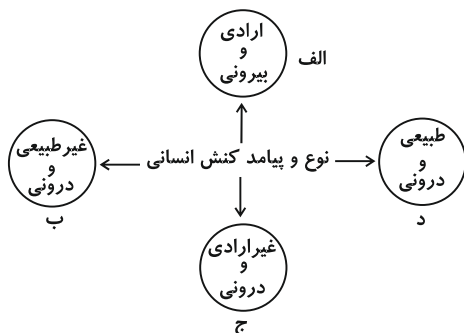
- پاسخ دادن به پرسش‌های امتحانی

- غمگین شدن از یک خبر

- (۱) الف - ج - ج - د
- (۲) ب - د - الف - ج
- (۳) الف - ج - الف - د
- (۴) ج - الف - الف - ب

(خارج از کشور-۹۴)

۲۴. هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام قسمت از نمودار است؟

- یادگرفتن درس

- شکست ناشی از تصمیم احساسی

- قبولی در امتحان

- نشاط پس از ورزش

- (۱) الف - د - ج - الف
- (۲) ب - الف - ج - د
- (۳) ج - الف - الف - ب
- (۴) ج - ج - الف - د

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس دوم

علوم انسانی:

علوم انسانی:

– تفاوت علوم: تفاوت در موضوع آن‌ها

– تعریف علوم انسانی: علمی که موضوع آن‌ها، کنش انسانی و آثار و پیامدهای آن‌هاست.

نکته: علوم انسانی از فعالیت‌های غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند. مانند علم پزشکی که به بدن انسان و سلامتی و بیماری آن می‌پردازد.

تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی و علوم متافیزیکی:

موضوع	علوم
کنش انسانی و قوانین مربوط به آن مثل اقتصاد که به کنش‌های اقتصادی چون تولید، توزیع و مصرف کالاها و خدمات می‌پردازد.	انسانی
پدیده‌های جهان طبیعی. مثل زیست‌شناسی که درباره‌ی موجودات زنده و ویژگی‌های حرکت، تغذیه و رشد بحث می‌کند.	طبیعی
اصل وجود و شناسایی قوانین کلی موجودات، نه موجودی خاص؛ مثل قانون علیت.	متافیزیکی (فلسفه)

نکته ۱: شناخت کنش انسانی بدون فهم هدف و معنای آن ممکن نیست در حالی که شناخت پدیده‌های طبیعی، مستقل از اهداف و اغراض انسان‌هاست.

نکته ۲: فلسفه، خود دانشی مستقل است و جزء علوم طبیعی یا انسانی نیست.

نکته ۳: قانون علیت: خود به خود، اتفاقی در عالم رخ نمی‌دهد و هر پدیده‌ای که واقع می‌شود، دارای علت است.

۵

تعریف علوم انسانی

(کانون-۹۶)

۲۵. از نگاه دانشمندان تقسیم‌بندی علوم بر مبنای چیست؟

(۱) موضوع (۲) هدف (۳) روش (۴) محتوا

(کانون-۹۶)

۲۶. کدام تعریف در زمینه‌ی علوم انسانی صحیح‌تر است؟

- (۱) علمی است که به کنش‌های انسانی می‌پردازد.
- (۲) علمی است که به بررسی پدیده‌های طبیعی و کنش‌های انسان می‌پردازد.
- (۳) علمی است که درباره‌ی کنش‌های انسان و آثار و پیامدهای آن‌ها بحث می‌کند.
- (۴) علمی است که درباره‌ی بدن انسان، سلامتی و بیماری آن می‌پردازد.

(کانون-۹۳)

۲۷. به چه دلیل جامعه‌شناسی از علوم انسانی است؟ زیرا ...

- (۱) به بررسی قوانین کلی موجودات در جامعه می‌پردازد.
- (۲) از کارهای ارادی و غیرارادی انسان‌ها در جامعه بحث می‌کند.
- (۳) درباره‌ی کنش‌های انسان‌ها و آثار و پیامدهای آن در جامعه بحث می‌کند.
- (۴) به شناخت پدیده‌ی اجتماعی مستقل از اهداف و اغراض انسان‌ها می‌پردازد.

تفاوت علوم انسانی و علوم طبیعی ۶

۲۸. کنش انسانی چون ... انسان انجام می‌شود، دارای هدف و معنایی خاص است و به همین دلیل شناخت آن، ... (۱۳۹۶-۹۶)

- ۱) مستقل از اهداف و اغراض - به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیست.
- ۲) با اراده و آگاهی - بدون فهم هدف و معنای آن ممکن نیست.
- ۳) مستقل از اهداف و اغراض - بدون فهم هدف و معنای آن ممکن نیست.
- ۴) با اراده و آگاهی - به تصمیم و اقدام انسان‌ها وابسته نیست.

۲۹. تفاوت نگاه زبان‌شناس و فیزیک‌دان به صدای یک انسان، از آن‌جا ناشی می‌شود که: (۱۳۹۶-۹۶)

- ۱) علوم انسانی و علوم طبیعی، موضوعات متفاوتی دارند.
- ۲) کنش انسانی دارای هدف و معنایی خاص است.
- ۳) پدیده‌های طبیعی از معانی و اهدافی که انسان‌ها در نظر می‌گیرند، مستقل هستند.
- ۴) علوم طبیعی، قوانین طبیعت و موجودات طبیعی را شناسایی می‌کنند.

تفاوت علوم انسانی و متافیزیک ۷

۳۰. هر یک از مفاهیم ذیل، در حیطه‌ی موضوعات کدام علوم است؟ (۱۳۹۶-۹۶)

«موجودات طبیعی - حرکت - توزیع و تولید - قوانین طبیعت»

- ۱) فلسفه - علوم طبیعی - علوم انسانی - علوم انسانی
- ۲) علوم طبیعی - علوم انسانی - فلسفه - علوم طبیعی
- ۳) علوم طبیعی - علوم انسانی - فلسفه - علوم انسانی
- ۴) علوم طبیعی - علوم طبیعی - علوم انسانی - علوم طبیعی

۳۱. در علوم متافیزیک «قانون علیّت» به چه معنا است؟ (۱۳۹۶-۹۶)

- ۱) خود به خود اتفاقی در عالم رخ می‌دهد.
- ۲) هر پدیده‌ای که واقع می‌شود از قوانین علوم طبیعی استفاده می‌کند.
- ۳) هر پدیده‌ای که اتفاق می‌افتد، دارای علت است.
- ۴) علت همه‌ی حوادث طبیعی ریشه در کنش‌های انسانی دارند.

۳۲. موضوع علوم طبیعی، انسانی و فلسفه (متافیزیک) را، به ترتیب، کدام گزینه‌ی زیر مشخص می‌کند؟ (۱۳۹۶-۹۶)

- ۱) موجودات غیرطبیعی - کنش‌های انسانی - اصل وجود
- ۲) موجودات غیرطبیعی - کنش‌های غیرارادی انسان - اصل وجود
- ۳) موجودات طبیعی - کنش‌های انسانی - اصل وجود
- ۴) موجودات طبیعی - کنش‌های غیرارادی انسان - اصل وجود

۳۳. هر یک از مباحث زیر، موضوع کدام دسته از علوم است؟ (به ترتیب) (۱۳۹۶-۹۶)

«قوانین طبیعت - موجودات طبیعی - قوانین مربوط به کنش‌های انسانی - قانون علیّت»

- ۱) فلسفی - تجربی - انسانی - متافیزیک
- ۲) تجربی - طبیعی - انسانی - متافیزیک
- ۳) تجربی - طبیعی - متافیزیک - فلسفی
- ۴) فلسفی - تجربی - متافیزیک - فلسفی

۳۴. کدام گزینه، تفاوت موضوع علوم طبیعی با فلسفه را به درستی بیان کرده است؟ (۱۳۹۶-۹۶)

- ۱) موضوع فلسفه با علوم طبیعی تفاوت چندانی ندارد، این تفاوت در چگونگی مطالعه و بررسی است.
- ۲) موضوع فلسفه، مطالعه‌ی روابط بین انسان‌هاست و علوم طبیعی، شناخت طبیعت و پدیده‌های طبیعی را بر عهده دارد.
- ۳) موضوع علوم طبیعی، موجودات طبیعی است و موضوع فلسفه، اصل وجود است و قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند.
- ۴) قوانین کلی فلسفه فقط شامل انسان می‌شود و موضوع علوم طبیعی، انسان و طبیعت است.

(کانون-۹۶)

۳۵. گزاره‌ی نادرست، کدام است؟

- (۱) فلسفه، نه جزء علوم طبیعی است و نه در زمره‌ی علوم انسانی به‌شمار می‌رود؛ بلکه خود دانشی مستقل است.
- (۲) قوانین فلسفی، شامل همه‌ی موجودات نمی‌شود و مخصوص موجودات طبیعی یا انسانی است.
- (۳) موضوع فلسفه، اصل وجود است؛ یعنی به موجودی خاص مانند موجودی طبیعی و انسانی نمی‌پردازد.
- (۴) فلسفه یا متافیزیک، قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند که بر موجودات طبیعی و کنش‌های انسانی نیز جریان دارد.

۸

ترکیبی درس دوم - علوم انسانی

(سراسری-۹۶)

۳۶. کدام گزینه، در رابطه با موضوع فلسفه، علوم طبیعی و علوم انسانی، صحیح نیست؟

- (۱) فلسفه، قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. - موضوع علوم طبیعی، موجودات طبیعی است و علوم انسانی از کارهای غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند.
- (۲) شناسایی قوانین توسط فلسفه شامل همه‌ی موجودات می‌شود. - علوم طبیعی، قوانین طبیعت و موجودات طبیعی را شناسایی می‌کند. - علوم انسانی قوانین مربوط به کنش‌های انسانی را مورد مطالعه قرار می‌دهد.
- (۳) موضوع فلسفه اصل وجود است و قوانین کلی موجودات را شناسایی می‌کند. - موضوع علوم طبیعی، موجودات طبیعی است. - علوم انسانی قوانین مربوط به کنش‌های انسانی را مورد مطالعه قرار می‌دهد.
- (۴) موضوع فلسفه اصل وجود است، یعنی به موجودی خاص مانند موجودی طبیعی و انسانی نمی‌پردازد. - علوم طبیعی، قوانین طبیعت و موجودات طبیعی را شناسایی می‌کند و علوم انسانی درباره‌ی کنش‌های انسان‌ها و پیامدهای آن‌ها بحث می‌کند.

(کانون-۹۶)

۳۷. تفاوت علوم به چه چیزی برمی‌گردد و چه موردی، امکان شناخت کنش انسانی را پدید می‌آورد؟ (به ترتیب)

- (۱) تفاوت در اهداف - فهم هدف و معنای کنش انسان
- (۲) تفاوت در اهداف - شناسایی قوانین کلی حاکم بر انسان
- (۳) تفاوت در موضوعات - فهم هدف و معنای کنش انسان
- (۴) تفاوت در موضوعات - شناسایی قوانین کلی حاکم بر انسان

(کانون-۹۶)

۳۸. به چه دلیل علوم انسانی از کارهای غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند و موضوع علوم تجربی چیست؟ (به ترتیب)

- (۱) کارهای غیرارادی، کنش انسانی نیستند. - پدیده‌های جهان طبیعی
- (۲) پدیده‌هایی را در نظر می‌گیرند که مستقل از اهداف و اغراض انسان‌ها هستند. - پدیده‌های جهان طبیعی
- (۳) پدیده‌هایی را در نظر می‌گیرند که مستقل از اهداف و اغراض انسان‌ها هستند. - قوانین کلی موجودات
- (۴) کارهای غیرارادی، کنش انسانی نیستند. - قوانین کلی موجودات

(کانون-۹۶)

۳۹. در ارتباط با تفاوت نگاه یک فیزیک‌دان و یک زبان‌شناس به صدای یک انسان، کدام گزینه صحیح نیست؟

- (۱) زبان‌شناس آن را مجموعه‌ی معنایی می‌داند که با اراده‌ی وی به دیگران انتقال داده می‌شود.
- (۲) فیزیک‌دان صدای یک انسان را امواج صوتی می‌داند که مستقل از غرض اوست.
- (۳) فیزیک‌دان قوانین موجود بر صدای یک انسان را شناسایی می‌کند.
- (۴) زبان‌شناس درباره‌ی اصل وجود صدا و قوانین کلی موجود بر آن مطالعه می‌کند.

(سلاجش-۹۶)

۴۰. عبارت نادرست در رابطه با علوم انسانی کدام است؟ علوم انسانی ...

- (۱) درباره‌ی کنش‌های انسان‌ها و آثار و پیامدهای آن‌ها بحث می‌کند. - قوانین کلی موجودات را بررسی می‌کند.
- (۲) درباره‌ی کنش‌های انسان‌ها و آثار و پیامدهای آن‌ها بحث می‌کند. - از کارهای غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند.
- (۳) قوانین مربوط به کنش‌های انسانی را مورد مطالعه قرار می‌دهد. - به انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه‌ی انسان‌ها می‌پردازد.
- (۴) از کارهای غیرارادی انسان‌ها بحث نمی‌کند. - علوم انسانی قوانین مربوط به کنش‌های انسانی را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس سوم

اهمیت علوم انسانی:

آینده‌ی شغلی:

- ۱- علاقه }
 ۲- نیازهای جامعه } **معیار و ملاک انتخاب رشته:**
 ۳- آینده‌ی شغلی: از نظر اجتماعی و اقتصادی و فرصت‌های شغلی که محیط اجتماعی آن را تعیین می‌کند.
- نکته ۱:** برخی رشته‌ها در بعضی جوامع از فرصت شغلی و شأن اجتماعی مناسبی برخوردارند، در حالی که در جوامع دیگر، آینده‌ی شغلی خوب و زمینه‌ی اجتماعی مناسبی برایشان فراهم نیست.
- نکته ۲:** رشته‌های علمی را بر اساس فایده‌ای که برای انسان دارند، می‌توان رتبه‌بندی کرد.

فواید علوم طبیعی:

- ۱- شناخت طبیعت }
 ۲- پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیش‌گیری و تسلط بر طبیعت } **علوم طبیعی = علوم ابزاری**
 ۳- رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت }

فواید علوم انسانی:

- ۱- شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان $\Leftarrow$ **علوم انسانی = علوم تفهیمی**
 ۲- شناسایی عوامل مؤثر بر زندگی انسان و کنش‌های او یا پیش‌بینی کنش‌ها و پیامدهای آن‌ها برای پیش‌گیری
 ۳- شناخت فضیلت، عدالت، سعادت و راه صحیح زندگی و داوری درباره‌ی کنش‌های خوب و بد انسان‌ها
 ۴- انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه‌ی انسان‌ها $\Leftarrow$ **علوم انسانی = علوم انتقادی**
 ۵- رهاسازی انسان‌ها از ظلم‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید.
 ۶- نشان دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی

اهمیت علوم:

- علوم طبیعی:** }
 - هم‌چون ابزاری در دست انسان‌ها که با این ابزار بر عالم طبیعت مسلط می‌شود.
 - اگر دچار مشکل شوند، قدرت تصرف انسان در طبیعت محدود می‌شود.
- علوم انسانی:** }
 - چون چراغی که راه صحیح استفاده از علوم طبیعی را به انسان نشان می‌دهد و وسیله‌ی رسیدن انسان به عدالت و سعادت می‌گردد.
 - **اهمیت بیش‌تر نسبت به علوم طبیعی**
 - اگر دچار مشکل شوند، انسان از تدبیر زندگی خود و از شناخت ارزش‌ها و آرمان‌هایی که باید دنبال نماید، باز می‌ماند.

۹

آینده‌ی شغلی

۴۱. کدام گزینه، به این عبارت اشاره‌ی مستقیم می‌کند؟

«بعضی از رشته‌ها در برخی جوامع، از فرصت شغلی مناسبی برخوردارند، درحالی‌که همان رشته‌ها در جوامعی دیگر، آینده‌ی شغلی خوبی ندارند.»

- (۱) خانواده‌ها، هر رشته‌ای را که از نظر اجتماعی، اقتصادی و فرصت‌های شغلی، آینده‌ی بهتری داشته باشد، ترجیح می‌دهند.
 (۲) معیار و ملاک آینده‌ی شغلی را محیط اجتماعی تعیین می‌کند.
 (۳) برای مقایسه‌ی رشته‌های علمی، نیازمند معیار و ملاکی برای تشخیص اهمیت یکی از آن‌ها هستیم.
 (۴) دانش‌آموزان، با توجه به علاقه‌ی خود می‌کوشند تا رشته‌ای را که اهمیت بیش‌تری دارد، انتخاب کنند.

(کانون-۹۶)

(ساجش-۹۱)

۴۲. چه چیزی معیار و ملاک آینده‌ی شغلی را تعیین می‌کند و چگونه تغییر پیدا می‌کند؟

- (۱) اهمیت علوم - توسط خانواده
- (۲) خانواده - با تحولات سیاسی
- (۳) محیط اجتماعی - با تغییر شرایط محیطی
- (۴) فایده‌ای که برای انسان دارد - با تغییر شرایط اقتصادی

فوائد علوم طبیعی ۱۰

(کانون-۹۲)

۴۳. همه‌ی گزینه‌ها از ویژگی‌های علوم ابزاری‌اند، به‌جز گزینه‌ی ...

- (۱) رهاسازی انسان از اسارت طبیعت
- (۲) تسلط انسان بر طبیعت
- (۳) شناخت طبیعت
- (۴) ارزش‌گذاری کنش‌های خوب و بد

(کانون-۹۲)

۴۴. «فرآیند تسلط انسان بر طبیعت، به‌وسیله‌ی علوم ابزاری»، در کدام گزینه به‌درستی مطرح شده است؟

- (۱) پیش‌بینی حوادث طبیعی ← شناخت طبیعت ← نشان دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی
- (۲) شناخت طبیعت ← پیش‌بینی حوادث طبیعی ← رهاسازی انسان از اسارت طبیعت
- (۳) پیش‌بینی حوادث طبیعی ← رهاسازی انسان از اسارت طبیعت ← شناخت کنش‌های آدمیان
- (۴) شناخت طبیعت ← رهاسازی انسان از اسارت طبیعت ← شناخت کنش‌های آدمیان

۴۵. «طاعون در گذشته به سرعت انتشار یافته و پیامدهای آن عبارت بود از مرگ و میر بسیاری از آدمیان، اما انسان‌ها

(کانون-۹۲)

توانستند این بیماری را مهار کنند.» این عبارت به کدام گزینه اشاره ندارد؟

- (۱) علوم ابزاری، وسیله‌ی رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی‌اند.
- (۲) علوم طبیعی، ابزار تسلط انسان بر طبیعت هستند.
- (۳) علوم طبیعی انسان را بر عالم طبیعت مسلط می‌گردانند.
- (۴) علوم ابزاری، شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی را نشان می‌دهند.

فوائد علوم انسانی ۱۱

(کانون-۹۲)

۴۶. چرا به علوم انسانی، علوم انتقادی می‌گویند؟

- (۱) انتقاد از ابزار تسلط انسان بر طبیعت
- (۲) انتقاد از کنش‌های ناپسند انسان‌ها
- (۳) انتقاد از قدرت پیش‌بینی علوم انسانی
- (۴) انتقاد از کنش‌های ناپسند علوم طبیعی

(کانون-۹۲)

۴۷. در زمینه‌ی مقایسه‌ی علوم طبیعی و علوم انسانی، کدام گزینه درست نیست؟

- (۱) علوم طبیعی هم‌چون ابزارند در دست انسان، اما علوم طبیعی مانند چراغ‌اند برای انسان.
- (۲) علوم طبیعی بدون علوم انسانی ممکن است به خطا برود.
- (۳) علوم انسانی اگر دچار مشکل شوند، قدرت تصرف انسان در طبیعت محدود می‌شود.
- (۴) علوم انسانی به سبب این‌که راه را به انسان نشان می‌دهد، نسبت به علوم طبیعی برتری دارد.

(کانون-۹۲)

۴۸. کدام‌یک از موارد زیر، جزء فوائد علوم انسانی نیست؟

- (۱) نشان‌دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی و رها کردن انسان‌ها از ظلم‌های ایجادشده در اثر کنش‌های انسان‌ها
- (۲) شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه‌ی انسان‌ها
- (۳) نشان‌دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی و شناخت فضیلت، عدالت و راه صحیح زندگی
- (۴) شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعی

(کانون-۹۲)

۴۹. علوم انسانی، علوم ... نامیده می‌شود؛ زیرا ...

- (۱) تفهمی - به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند.
- (۲) ابزاری - به فهم معانی کنش‌های انسانی می‌پردازند.
- (۳) تفهمی - به فهم معانی کنش‌های انسانی می‌پردازند.
- (۴) ابزاری - به انتقاد از کنش‌های ناپسند آدمیان می‌پردازند.

(سناجش-۹۲)

۵۰. وسیله‌ی رسیدن انسان به عدالت و سعادت چیست؟

- (۱) علوم انسانی که راه صحیح استفاده از علوم طبیعی را به انسان نشان می‌دهد.
- (۲) علوم انسانی که به رهاسازی انسان‌ها از اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسانی پدید می‌آید، می‌پردازد.
- (۳) علوم طبیعی که در مسیر ارزش‌هایی قرار گیرند که توسط علوم انسانی شناخته می‌شود.
- (۴) علوم طبیعی که هم‌چون ابزاری برای تسلط بر عالم طبیعت هستند.

۱۲

ترکیبی درس سوم - اهمیت علوم انسانی

(فارج از کشور-۹۲)

۵۱. کدام‌یک، به ترتیب، فایده‌ی علوم انسانی است و فایده‌ی علوم طبیعی نیست؟

- (۱) شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان - پیش‌بینی حوادث برای پیش‌گیری و تسلط بر طبیعت
- (۲) شناخت فضیلت، عدالت و راه صحیح زندگی - پیش‌بینی حوادث طبیعی و تسلط بر طبیعت
- (۳) رهاسازی انسان از محدودیت‌های طبیعت - نشان دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری
- (۴) نشان دادن شیوه‌ی صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های ابزاری - شناخت عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند.

(کانون-۹۳)

۵۲. تسلط بر طبیعت از فواید ... است و راه استفاده از طبیعت را ... نشان می‌دهد.

- (۱) علوم انسانی - علوم طبیعی
- (۲) علوم انسانی - علوم انسانی
- (۳) علوم طبیعی - علوم طبیعی
- (۴) علوم طبیعی - علوم انسانی

(کانون-۹۳)

۵۳. اگر بخواهیم علوم طبیعی را با علوم انسانی مقایسه کنیم، معیار ما در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) با استفاده از علوم طبیعی می‌توان حوادث طبیعی را برای پیش‌گیری و تسلط بر طبیعت، پیش‌بینی کرد.
- (۲) علوم انسانی به سبب این‌که راه استفاده از علوم طبیعی را نشان می‌دهند، اهمیت بیش‌تری دارند.
- (۳) علوم طبیعی از فرصت شغلی و شأن اجتماعی مناسبی برخوردار هستند.
- (۴) علوم انسانی، انسان را از ظلم‌ها و اسارت‌هایی که در اثر کنش‌های انسان‌ها پدید می‌آید، آزاد می‌سازد.

۵۴. رشته‌های علمی را بر چه اساسی می‌توان رتبه‌بندی کرد و به چه دلیل علوم انسانی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت

(سناجش-۹۲)

بیش‌تری برخوردار است؟

- (۱) فایده‌ای که برای انسان دارند. - زیرا به فهم معانی کنش‌های انسانی می‌پردازند.
- (۲) فایده‌ای که برای انسان دارند. - زیرا راه استفاده از طبیعت و علوم طبیعی را نشان می‌دهند.
- (۳) فرصت شغلی و شأن اجتماعی - عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند را مطرح می‌کنند.
- (۴) معیار و ملاک آینده‌ی شغلی - به سبب این‌که راه رسیدن انسان به عدالت و سعادت را بیان می‌کنند.

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس چهارم

کنش اجتماعی

کنش اجتماعی:

تعریف: نوعی از کنش انسانی که آگاهی و اراده‌ی آدمی ناظر به دیگران و ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.

پدیده‌های اجتماعی:

(الف) **کنش اجتماعی:** نخستین پدیده‌ی اجتماعی که سایر پدیده‌ها، آثار و پیامدهای آن هستند.

(ب) **هنجار اجتماعی:** شیوه‌ی کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.

(ج) **ارزش اجتماعی:** ارزشی که مورد توجه و پذیرش همگان بوده و افراد یک جامعه نسبت به آن گرایش و تمایل دارند.

(د) **جامعه‌پذیری:** تعلیم و تربیت افراد جامعه در راستای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی

(هـ) **کنترل اجتماعی:** تشویق و تنبیه افراد در راستای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی

نکته:

(الف) ایجاد پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی از طریق تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه نقش هنجارها و ارزش‌ها: (ب) به‌وجود آوردن زمینه‌ی لازم برای نقش‌های اجتماعی و نظام اجتماعی خرد و کلان از طریق تعیین انتظارات و توقعات

نظام اجتماعی:

رابطه‌ی پدیده‌های اجتماعی: هر یک از پدیده‌های اجتماعی در تناسب با دیگر پدیده‌های اجتماعی شکل می‌گیرد.

یعنی هر یک از کنش‌ها، ارزش‌ها و هنجارها، کنش‌های متناسب با خود را می‌طلبند.

مثال: کنش‌های ناسازگار با هنجارها، نابهنجار خوانده می‌شود.

نظام‌های اجتماعی:

(الف) **تعریف:** برآیند سایر پدیده‌های اجتماعی که دارای تأثیر و تأثیر متقابل هستند.

(ب) **وضعیت:** اگر پدیده‌های خرد اجتماعی از نسبتی هماهنگ برخوردار باشند.

(ب) **منسجم:** اگر پدیده‌های خرد اجتماعی از نسبتی هماهنگ برخوردار باشند.

(ب) **منغیر:** اگر پدیده‌های خرد، ناسازگار عمل کنند.

۱۳ تعریف کنش اجتماعی

۵۵. کدام عبارت در رابطه با کنش اجتماعی صحیح نیست؟

(۱) کنش اجتماعی نوعی از کنش انسانی است.

(۲) کنش‌های اجتماعی و پیامدهایی که به‌دنبال دارند، همان پدیده‌های اجتماعی‌اند.

(۳) در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده‌ی آدمی، ویژگی‌ها و اعمال دیگران را در نظر می‌گیرد.

(۴) در کنش اجتماعی، لزوماً باید به غیر از فرد، افراد دیگری نیز حضور داشته باشند.

(کانون-۹۳)

۱۴ پدیده‌های اجتماعی

۵۶. نخستین پدیده‌ی اجتماعی چیست؟

(۱) ارزش اجتماعی

(۲) هنجار اجتماعی

(۳) کنش اجتماعی

(۴) کنش انسانی

۵۷. به آن دسته از پدیده‌های اجتماعی که مورد توجه، درخواست و پذیرش همگان بوده و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها

گرایش و تمایل دارند، چه گفته می‌شود؟

(۱) کنترل اجتماعی

(۲) ارزش‌های اجتماعی

(۳) هنجارهای اجتماعی

(۴) رسوم اجتماعی

(کانون-۹۴)

(کانون-۹۲)

۵۸. به ترتیب، خردترین و کلان‌ترین پدیده‌ی اجتماعی کدام است؟

- (۱) فرهنگ - نظام اجتماعی
(۲) کنش اجتماعی - نظام اجتماعی
(۳) ارزش‌ها - هنجارهای اجتماعی
(۴) کنش اجتماعی - ارزش‌های اجتماعی

۵۹. اگر فردی به تنهایی در اتاقی سیگار بکشد، سپس با ورود فردی دیگر به همان اتاق سیگار بکشد؛ به ترتیب، بیان کنید

کنش این فرد در گام اول و دوم چگونه خواهد بود؟

(کانون-۹۲)

- (۱) فردی - فردی (۲) انسانی - اجتماعی
(۳) اجتماعی - فردی (۴) اجتماعی - اجتماعی

۶۰. کدام نمودار، در رابطه با به‌وجود آمدن پدیده‌ی اجتماعی «ممنوعیت سیگار در مکان‌های عمومی»، به‌درستی ترسیم شده است؟

(کانون-۹۲)

- (۱) نقش‌های اجتماعی ← ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← نظام اجتماعی خرد و کلان
(۲) کنش اجتماعی ← ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی ← جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی
(۳) کنش اجتماعی ← جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی ← نظام اجتماعی خرد و کلان
(۴) نقش‌های اجتماعی ← نظام اجتماعی خرد و کلان ← جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی

۶۱. .... بعد از آن که از طریق ... انسان‌ها تحقق پیدا کند، با آموزش و پرورش و تشویق و تنبیه، ... را ایجاد می‌کند.

(کانون-۹۲)

- (۱) کنش‌های اجتماعی - هنجارها و ارزش‌ها - کنترل اجتماعی
(۲) پدیده‌های اجتماعی - کنترل اجتماعی - نظام اجتماعی
(۳) کنترل اجتماعی - جامعه‌پذیری - پدیده‌های اجتماعی
(۴) هنجارها و ارزش‌ها - کنش‌های اجتماعی - جامعه‌پذیری

۶۲. کدام مورد با تعیین انتظارات و توقعات، زمینه‌ی لازم را برای نقش‌های اجتماعی به‌وجود می‌آورد و نظام اجتماعی خرد و

(کانون-۹۲)

کلان، به وسیله‌ی چه چیزی شکل می‌گیرد؟ (به ترتیب)

- (۱) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - نقش‌های اجتماعی
(۲) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - کنش‌های اجتماعی متقابل
(۳) هنجارها و ارزش‌ها - کنش‌های اجتماعی متقابل
(۴) هنجارها و ارزش‌ها - نقش‌های اجتماعی

۶۳. هر یک از گزاره‌های زیر، مربوط به کدام پدیده‌ی اجتماعی است؟ (به ترتیب)

(کانون-۹۳)

«گرایش و تمایل داشتن افراد جامعه نسبت به آن - مورد توجه و پذیرش همگان - مورد قبول افراد جامعه»

- (۱) هنجار اجتماعی - هنجار اجتماعی - کنش اجتماعی
(۲) ارزش اجتماعی - کنش اجتماعی - کنش اجتماعی
(۳) هنجار اجتماعی - ارزش اجتماعی - کنش اجتماعی
(۴) ارزش اجتماعی - ارزش اجتماعی - هنجار اجتماعی

۶۴. کدام یک از گزینه‌های زیر در ارتباط با پدیده‌های اجتماعی صحیح است اما در ارتباط با نظام اجتماعی صحیح نیست؟

(کانون-۹۳)

(به ترتیب)

- (۱) هر یک از پدیده‌های اجتماعی در بعضی از پدیده‌های اجتماعی دیگر تأثیر می‌گذارند. - در نظام اجتماعی، پدیده‌های مختلف اجتماعی دارای تأثیر و تأثر متقابلند.
(۲) پدیده‌های اجتماعی، در تناسب با پدیده‌های اجتماعی دیگر شکل نمی‌گیرد. - اگر پدیده‌های اجتماعی خرد متشابه باشند، نظام اجتماعی کلان از انسجام برخوردار است.
(۳) پدیده‌های اجتماعی، آثار و پیامد کنش‌های انسانی‌اند. - نظام اجتماعی کلان متناسب با ناسازگاری خرده‌نظام‌ها دچار تغییر می‌گردد.
(۴) پدیده‌های اجتماعی مستقل از یکدیگر تحقق پیدا نمی‌کنند. - نظام اجتماعی کلان، نخستین پدیده‌ی اجتماعی است.

(سناش-۹۲)

۶۵. اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ ..... شکل نمی‌گیرد و هیچ یک از ..... محقق نمی‌شوند.

- (۱) ارزشی - هنجارها و آرمان‌های اجتماعی
(۲) هنجاری - ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی
(۳) ارزشی - کنش‌های انسانی و خرده‌نظام‌ها
(۴) هنجاری - خرده‌نظام‌ها و ارزش‌های اجتماعی

(کانون-۹۶)

۶۶. کدام گزینه‌ی زیر در حوزه‌ی نظام اجتماعی، غلط محسوب می‌گردد؟

- (۱) هر کنش براساس نیت، هدف و معنای خاصی شکل می‌گیرد.
- (۲) کنش‌هایی که ناسازگار با هنجارها باشند، نابهنجار شمرده می‌شوند.
- (۳) هر کنش بر اساس نیت، هدف و معنای خاصی شکل نمی‌گیرد.
- (۴) نیت و هدف کنشگر با ارزش‌های مورد نظر او مناسب دارد.

(کانون-۹۶)

۶۷. معمولاً دو مقوله‌ی کنترل اجتماعی و جامعه‌پذیری متناسب با چه عواملی است؟

- (۱) نظام اجتماعی خرد و ارزش‌های جامعه
- (۲) نظام اجتماعی کلان
- (۳) پدیده‌های اجتماعی خرد
- (۴) باورها، ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی

۶۸. نظام اجتماعی برآیند چه مواردی است و اگر خرده‌نظام‌ها، مثل نظام اقتصادی و سیاسی، ناسازگار عمل کنند، در نظام

(کانون-۹۶)

اجتماعی کلان چه تغییری پدید می‌آید؟

- (۱) سایر پدیده‌های اجتماعی - نظام اجتماعی کلان انسجام و استقرار خود را حفظ می‌کند.
- (۲) سایر پدیده‌های اجتماعی - متناسب با آن ناسازگاری‌ها دستخوش تغییراتی خواهد شد.
- (۳) کنش‌های اجتماعی انسان‌ها - با تغییرات زیادی در خرده‌نظام‌ها مواجه می‌شود.
- (۴) کنش‌های اجتماعی انسان‌ها - این نظام تغییر نمی‌کند، ولی در جهت رفع ناسازگاری‌ها تلاش می‌کند.

(کانون-۹۶)

۶۹. در چه صورتی نظام اجتماعی کلان از انسجام و استقرار برخوردار است؟

- (۱) در صورتی که ارزش‌ها، صورت اجتماعی پیدا کرده باشند.
- (۲) اگر پدیده‌های خرد اجتماعی از نسبتی هماهنگ برخوردار باشند.
- (۳) اگر کنترل اجتماعی متناسب با هنجارها و ارزش‌ها باشد.
- (۴) در صورتی که پدیده‌های اجتماعی دارای تأثیر و تأثر متقابل باشند.

۷۰. برخورد ارزش‌های اجتماعی، در برابر «کنش‌هایی که متناسب با ارزش‌ها باشند» و «کنش‌هایی که متناسب با ارزش‌های

(کانون-۹۶)

ناشناخته و مغایر باشند»، چگونه است؟ (به ترتیب)

- (۱) گسترش کنش‌ها - سرکوب کنش‌ها
- (۲) حمایت از کنش‌ها - کنترل کنش‌ها
- (۳) گسترش کنش‌ها - کنترل کنش‌ها
- (۴) حمایت از کنش‌ها - سرکوب کنش‌ها

(کانون-۹۶)

۷۱. کدام گزینه، از کنش‌های نابهنجار نام برده است؟

- (۱) کنش‌هایی که با شیوه‌های کنش اجتماعی مورد قبول افراد جامعه، ناسازگار است.
- (۲) کنش‌های ناسازگاری که نظام اجتماعی کلان، متناسب با آن، دست‌خوش تغییرات می‌شود.
- (۳) کنش‌هایی که انتظارات و توقعات را برای به‌وجود آوردن زمینه‌ی لازم ایفای نقش‌های اجتماعی تعیین نمی‌کند.
- (۴) کنش‌های اجتماعی مستقل که در کنش‌های دیگر تأثیر نمی‌گذارند و تأثیر نمی‌پذیرند.

(کانون-۹۳)

۷۲. برآیند سایر پدیده‌های اجتماعی کدام است و پیامدهای کنش اجتماعی چیست؟

- (۱) نظام اجتماعی - هنجارهای اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی
- (۲) کنش اجتماعی - هنجارهای اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی
- (۳) نظام اجتماعی - ارادی بودن و غیرارادی بودن
- (۴) کنش اجتماعی - ارادی بودن و غیرارادی بودن

۷۳. ارزش‌های ...، از ... حمایت می‌کنند که متناسب با آن‌ها باشند و کنش‌هایی را که متناسب با ارزش‌های ... باشند، کنترل

(کانون-۹۳)

می‌کنند.

- (۱) اجتماعی - کنش‌هایی - ناشناخته
- (۲) هنجاری - کنش‌هایی - اجتماعی
- (۳) اجتماعی - هنجارهایی - اجتماعی
- (۴) هنجاری - هنجارهایی - مغایر

(ساجش-۹۶)

۷۴. نیت و هدف کنشگر با ..... مورد نظر او مناسبت دارد. نظام اجتماعی برآیند سایر ..... است.

- (۱) هنجارهای - کنش‌های اجتماعی
- (۲) نقش‌های - پدیده‌های اجتماعی
- (۳) ارزش‌های - کنش‌های اجتماعی
- (۴) ارزش‌های - پدیده‌های اجتماعی

(فارج از کشور-۹۳)

۷۵. در متن زیر مفاهیم جامعه‌شناسی به کار رفته را به ترتیب مشخص کنید:

«در یک دبستان، زنگ کلاس به صدا در آمد. دانش‌آموزان با رعایت حق تقدم وارد کلاس شدند. یکی از دانش‌آموزان که بدون صف و با عجله وارد کلاس شده بود، زمین خورده، بعضی از دانش‌آموزان به او خندیدند. معلم در مورد عدم رعایت مقررات مطالبی را به دانش‌آموزان گوشزد کرد.»

- ۱) کنش اجتماعی - پیامد طبیعی کنش اجتماعی - پیامد ارادی کنش اجتماعی - جامعه‌پذیری
- ۲) کنش انسانی - پیامد ارادی کنش اجتماعی - پیامد طبیعی کنش اجتماعی - کنترل اجتماعی
- ۳) جامعه‌پذیری - هنجار اجتماعی - پیامد غیرارادی کنش اجتماعی - پیامد طبیعی کنش اجتماعی
- ۴) ارزش اجتماعی - پیامد ارادی کنش اجتماعی - پیامد طبیعی کنش اجتماعی - کنترل اجتماعی

(سراسری-۹۶)

۷۶. کدام یک در ارتباط با پدیده‌ی اجتماعی صحیح نیست اما در رابطه با ارزش اجتماعی، صحیح است؟

- ۱) کنش‌های انسانی و پیامدهایی که به دنبال دارند همان پدیده‌های اجتماعی‌اند. - ارزش‌های اجتماعی مقتضی کنش‌های متناسب با خود هستند.
- ۲) هر یک از پدیده‌های اجتماعی در تناسب با دیگر پدیده‌های اجتماعی شکل می‌گیرد. - اگر کنش انسانی نباشد، هیچ یک از ارزش‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند.
- ۳) پدیده‌های اجتماعی مستقل از یکدیگر تحقق پیدا نمی‌کنند. - ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از ارزش‌هایی هستند که افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.
- ۴) نخستین پدیده‌ی اجتماعی، کنش اجتماعی است. - ارزش‌هایی که صورت اجتماعی پیدا کرده باشند، کنش‌هایی را که متناسب با ارزش‌های ناشناخته و مغایر باشند، کنترل می‌کنند.

(کانون-۹۳)

۷۷. کدام گزینه در مورد کنش اجتماعی صحیح نیست؟

- ۱) اگر کنش اجتماعی نباشد، آرمان امنیت و عدالت محقق نمی‌شود.
- ۲) نظام‌های اجتماعی خرد و کلان به وسیله‌ی کنش‌های اجتماعی متقابل شکل می‌گیرند.
- ۳) هر کنش اجتماعی با هنجارهای عامی سازگار است که در صورت ناسازگاری با هر یک از آن‌ها، نابهنجار شمرده می‌شود.
- ۴) کنش اجتماعی، نخستین پدیده‌ی اجتماعی است و هنجار اجتماعی، شیوه‌ی کنش اجتماعی است.

۷۸. هنجارها و ارزش‌های اجتماعی با تعیین ... و ... زمینه‌ی لازم را برای نقش‌های اجتماعی به وجود می‌آورند و هر یک از

پدیده‌های اجتماعی در تناسب با ... شکل می‌گیرند.

(کانون-۹۳)

- ۱) انتظارات - توقعات - دیگر پدیده‌های اجتماعی
- ۲) انتظارات - توقعات - کنش‌های اجتماعی متقابل
- ۳) جامعه‌پذیری - تشویق و تنبیه - دیگر پدیده‌های اجتماعی
- ۴) جامعه‌پذیری - تشویق و تنبیه - کنش‌های اجتماعی متقابل

(سلاجش-۹۶)

۷۹. در ارتباط با هنجارها و ارزش‌ها کدام عبارت صحیح نیست؟

- ۱) کنترل اجتماعی و جامعه‌پذیری در جامعه متناسب با باورها و ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی شکل می‌گیرد.
- ۲) هنجارها و ارزش‌ها با تعیین انتظارات و توقعات، زمینه‌ی لازم را برای نظام اجتماعی به وجود می‌آورند.
- ۳) اگر کنش اجتماعی نباشد هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ یک از ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی محقق نمی‌شوند.
- ۴) هنجارها و ارزش‌ها پس از تحقق یافتن، با تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ایجاد می‌کنند.

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس پنجم

علوم اجتماعی:

تعریف علوم اجتماعی:

- (الف) شناخت کنش اجتماعی انسان و پیامدهای آن
 (ب) علم به پدیده‌ها و واقعیت‌های اجتماعی
نکته: موضوع علوم انسانی، کنش‌های انسانی و موضوع علوم اجتماعی، کنش‌های اجتماعی انسان است.
 ← علوم اجتماعی بخشی از علوم انسانی محسوب می‌شود و همه‌ی فواید علوم انسانی را داراست.

اهمیت علوم اجتماعی:

فایده‌های علوم اجتماعی:

- نقش علوم ابزاری ← از طریق شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها و پیش‌بینی آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی
- امکان هم‌دلی و همراهی با دیگران ← از طریق فهم کنش‌های دیگران
- فراهم آوردن فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب برای دانشمندان ← از طریق داوری و انتقاد درباره‌ی کنش‌های اجتماعی

شاخه‌های علوم اجتماعی:

- اقتصاد:** علم مربوط به کنش‌های اقتصادی انسان در زمینه‌های تولید، توزیع، مبادله و مصرف که نظام اقتصادی را پدید می‌آورد.
  - حقوق:** علم به آن دسته از قواعد زندگی اجتماعی که ضمانت اجرای رسمی دارند و بخشی از روابط اجتماعی افراد را تعیین می‌کنند.
  - سیاست:** علم اداره‌ی جامعه یا علم به پدیده‌ی قدرت و حکومت
  - تاریخ:** علم بررسی پدیده‌های اجتماعی به لحاظ زمانی
  - باستان‌شناسی:** جست‌وجوی واقعیت‌های انسانی و اجتماعی از گذشته‌ی دورتر بر اساس بقایای انسانی
  - مردم‌شناسی:** مطالعه‌ی کنش اجتماعی و روابط اقوام محلی و گروه‌های نژادی و ابعاد فرهنگی جوامع پیشین و جوامع بشری
  - جامعه‌شناسی:**
    - (الف) شناخت کنش اجتماعی انسان ← جامعه‌شناسی خرد
    - (ب) شناخت نظام‌های اجتماعی ← جامعه‌شناسی کلان
- نکته:** ← جامعه‌شناسی با مردم‌شناسی وجوه مشترک فراوانی دارد.

۱۷

تعریف علوم اجتماعی

(کانون-۹۶)

۸۰. کدام تعریف، علوم اجتماعی را کامل‌تر نشان می‌دهد؟

- علم به فعالیت‌های انسان در محیط طبیعی
- علم به شناخت کنش‌های انسان در محیط اجتماعی
- علم به پیامدهای کنش انسان در محیط طبیعی
- علم به شناخت کنش‌های اجتماعی انسان و پیامدهای آن

۱۸

اهمیت علوم اجتماعی

۸۱. شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای ... را پدید می‌آورد و از این جهت نقش ... را ایفا می‌کند. البته قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی به دلیل آگاهانه، ارادی بودن و ... کنش‌های انسانی از ... نسبت به علوم طبیعی برخوردار است.

(فارج از کشور-۹۶)

- فعالیت‌های اجتماعی - علوم ابزاری - پیش‌بینی ناپذیری - پیچیدگی کم‌تری
- پدیده‌های اجتماعی - علوم انتقادی - هدف‌دار بودن - پیچیدگی کم‌تری
- فعالیت‌های اجتماعی - علوم ابزاری - تنوع - پیچیدگی بیش‌تری
- هنجارهای اجتماعی - علوم تفهیمی - تنوع - پیچیدگی بیش‌تری

- ۸۲. کدام گزینه در زمینه‌ی علوم اجتماعی صحیح است؟**
 (۱) موضوع علوم اجتماعی، کنش‌های انسانی است.
 (۲) علوم اجتماعی عام‌تر از علوم انسانی است.
 (۳) علوم اجتماعی، کلی‌تر از علوم انسانی است.
 (۴) علوم اجتماعی جزئی از علوم انسانی است.
- ۸۳. همه‌ی گزینه‌ها از جمله فایده‌های علوم اجتماعی محسوب می‌شوند؛ به جز گزینه‌ی ...**
 (۱) شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان
 (۲) فهم معانی کنش‌های دیگران
 (۳) ظرفیت داوری درباره‌ی رفتارهای غیرکنشی و ارادی انسان
 (۴) ایجاد فرصت واکنش مناسب نسبت به رفتارهای دیگران
- ۸۴. علوم اجتماعی با ... درباره‌ی کنش‌های اجتماعی، ... را برای دانشمندان فراهم می‌آورد.**
 (۱) مطالعه و شناخت - امکان شناخت بیشتر
 (۲) داوری و انتقاد - امکان شناخت بیشتر
 (۳) داوری و انتقاد - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب
 (۴) مطالعه و شناخت - فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب
- ۸۵. رابطه‌ی موضوع علوم انسانی و علوم اجتماعی چگونه است و به چه دلیل قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی از پیچیدگی بیش‌تری نسبت به علوم طبیعی برخوردار است؟**
 (۱) موضوع علوم اجتماعی عام‌تر از موضوع علوم انسانی است. - وجود ظرفیت داوری درباره‌ی ارزش‌های رفتاری خود و دیگران و انتقاد نسبت به خطاهای رفتاری و اجتماعی
 (۲) موضوع علوم اجتماعی عام‌تر از موضوع علوم انسانی است. - آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها
 (۳) موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی است. - آگاهانه و ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها
 (۴) موضوع علوم انسانی عام‌تر از موضوع علوم اجتماعی است. - وجود ظرفیت داوری درباره‌ی ارزش‌های رفتاری خود و دیگران و انتقاد نسبت به خطاهای رفتاری و اجتماعی
- ۸۶. در فواید علوم اجتماعی، به دنبال کدام مورد، امکان انتقاد نسبت به خطاهای رفتاری و اجتماعی به وجود می‌آید؟**
 (۱) علوم اجتماعی با فهم معانی کنش‌های دیگران، امکان انتقاد نسبت به خطاهای رفتاری و اجتماعی را پدید می‌آورد.
 (۲) علوم اجتماعی، فرصت واکنش و موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورد.
 (۳) شناسایی کنش‌های اجتماعی انسان‌ها، قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی را پدید می‌آورد.
 (۴) در علوم اجتماعی، ظرفیت داوری درباره‌ی هنجارها و ارزش‌های رفتاری خود و دیگران وجود دارد.
- ۸۷. قدرت پیش‌بینی در علوم اجتماعی وجود ... و این امر یکی از ... علوم اجتماعی است و پیچیدگی آن در مقایسه با علوم طبیعی ... است.**
 (۱) دارد - فواید - بیش‌تر
 (۲) ندارد - معایب - کم‌تر
 (۳) دارد - معایب - بیش‌تر
 (۴) ندارد - فواید - کم‌تر
- ۸۸. علوم اجتماعی از چه جهت، نقش علوم ابزاری را ایفا می‌کند؟**
 (۱) جلوگیری از به وجود آمدن آثار سوء پدیده‌های اجتماعی
 (۲) جلوگیری از به وجود آمدن فعالیت‌های اجتماعی غیرمفید
 (۳) قدرت پیش‌بینی موانع فعالیت‌های اجتماعی
 (۴) قدرت پیش‌بینی نسبت به آثار و پیامدهای فعالیت‌های اجتماعی
- ۸۹. به چه دلیل قدرت پیش‌بینی علوم اجتماعی، پیچیده‌تر از علوم طبیعی است؟**
 (۱) ارادی بودن کنش‌های انسانی و تنوع آن‌ها
 (۲) عدم همراهی در فهم معانی کنش‌های دیگران
 (۳) ابزاری بودن علوم طبیعی
 (۴) علمی‌تر بودن علوم طبیعی و نظام‌مند بودن آن‌ها

شاخه‌های علوم اجتماعی ۱۹

- ۹۰. حوزه‌ی مطالعه‌ی کدام علم، درست بیان نشده است؟**
 (۱) جامعه‌شناسی - پرداختن به جوامع معاصر و مدرن
 (۲) باستان‌شناسی - پدیده‌های اجتماعی را به لحاظ زمانی بررسی می‌کند.
 (۳) سیاست - علم اداره‌ی جامعه
 (۴) اقتصاد - علم به کنش‌های اقتصادی انسان
- ۹۱. منظور از جامعه‌شناسی خرد چیست؟**
 (۱) نوعی از جامعه‌شناسی است که به بررسی پدیده‌های اجتماعی در سطح کلی (کلان) می‌پردازد.
 (۲) نوعی از جامعه‌شناسی است که به بررسی پدیده‌های متوسط (گروه‌های کوچک) می‌پردازد.
 (۳) نوعی از جامعه‌شناسی است که به بررسی کنش‌های اجتماعی می‌پردازد.
 (۴) نوعی از جامعه‌شناسی است که به روابط میان پدیده‌های جامعه می‌پردازد.

(کانون-۹۲)

۹۲. کدام گزینه حوزه‌ی مطالعه‌ی جامعه‌شناسی را بیان می‌کند؟

- (۱) بررسی پدیده‌های اجتماعی در سطح خرد
 (۲) بررسی پدیده‌های اجتماعی در سطح کلان
 (۳) بررسی پدیده‌های اجتماعی در سطح متوسط
 (۴) بررسی پدیده‌های اجتماعی در سطح خرد و کلان

۹۳. جامعه‌شناسی بیش‌تر به جوامع ... می‌پردازد و موضوع جامعه‌شناسی خرد و جامعه‌شناسی کلان، به ترتیب، عبارت‌اند از

(کانون-۹۳)

... و ...

- (۱) معاصر و مدرن - نظام‌های اجتماعی - کنش اجتماعی
 (۲) قدیمی و اولیه - کنش اجتماعی - نظام‌های اجتماعی
 (۳) معاصر و مدرن - کنش اجتماعی - نظام‌های اجتماعی
 (۴) قدیمی و اولیه - نظام‌های اجتماعی - کنش اجتماعی

۹۴. هر یک از موارد «علم به کنش‌های انسان در زمینه‌ی مصرف»، «مطالعه‌ی ابعاد فرهنگی جوامع پیشین» و «مطالعه‌ی

گروه‌های نژادی»، به ترتیب، مربوط به کدام رشته‌های علوم اجتماعی است؟

(کانون-۹۴)

- (۱) اقتصاد - مردم‌شناسی - مردم‌شناسی
 (۲) اقتصاد - تاریخ - مردم‌شناسی
 (۳) مردم‌شناسی - مردم‌شناسی - جامعه‌شناسی
 (۴) مردم‌شناسی - تاریخ - جامعه‌شناسی

۹۵. اگر بخواهیم «واقعیت‌های انسانی و اجتماعی را از گذشته‌ی دور و براساس بقایای انسانی» جست‌وجو کنیم و «کنش‌های

اجتماعی و روابط اقوام محلی و گروه‌های نژادی» را مطالعه کنیم و نیز اگر به دنبال «علم به آن دسته از قواعد زندگی اجتماعی

که ضمانت اجرای رسمی دارند» باشیم، باید به سراغ کدام‌یک از شاخه‌های علوم اجتماعی برویم؟ (به ترتیب)

(کانون-۹۵)

- (۱) تاریخ - مردم‌شناسی - سیاست
 (۲) باستان‌شناسی - مردم‌شناسی - حقوق
 (۳) باستان‌شناسی - جامعه‌شناسی - حقوق
 (۴) تاریخ - جامعه‌شناسی - سیاست

(کانون-۹۶)

۹۶. کدام یک از تعاریف زیر، نشان‌دهنده‌ی علم مردم‌شناسی است؟

- (۱) علمی که پدیده‌های اجتماعی را به‌لحاظ زمانی بررسی می‌کند.
 (۲) علم مطالعه‌ی کنش اجتماعی و روابط اقوام محلی و گروه‌های نژادی و ابعاد فرهنگی جوامع پیشین و جوامع شهری است.
 (۳) علم اداره‌ی جامعه یا علم به پدیده‌ی قدرت و حکومت است که یکی از خرده‌نظام‌های اجتماعی است.
 (۴) علم به آن دسته از قواعد زندگی اجتماعی است که ضمانت اجرای رسمی دارند و بخشی از روابط اجتماعی افراد را تعیین می‌کنند.

۹۷. جامعه‌شناسی با کدام علم وجوه مشترک فراوانی دارد و تعریف جامعه‌شناسان از جامعه‌شناسی کلان کدام است؟

(کانون-۹۷)

- (۱) مردم‌شناسی - شناخت کنش انسانی
 (۲) فلسفه - شناخت نظام‌های اجتماعی
 (۳) سیاست - شناخت کنش انسانی
 (۴) مردم‌شناسی - شناخت نظام‌های اجتماعی

۹۸. کدام‌یک از شاخه‌های علوم اجتماعی به «بررسی قواعد زندگی اجتماعی که ضمانت اجرای رسمی دارند و بخشی از روابط

اجتماعی افراد را تعیین می‌کنند»، می‌پردازد و به جامعه‌شناسی گروهی از جامعه‌شناسان که جامعه‌شناسی را «شناخت

نظام‌های اجتماعی» دانسته‌اند، چه می‌گویند؟

(کانون-۹۸)

- (۱) سیاست - جامعه‌شناسی خرد
 (۲) سیاست - جامعه‌شناسی کلان
 (۳) حقوق - جامعه‌شناسی خرد
 (۴) حقوق - جامعه‌شناسی کلان

(سناچش-۹۶)

۹۹. کدام یک در رابطه با رشته‌هایی که اینک پیرامون پدیده‌های اجتماعی وجود دارد، صحیح نیست؟

- (۱) مردم‌شناسی - جامعه‌شناسی - حقوق - مدیریت
 (۲) جامعه‌شناسی - زبان‌شناسی - فلسفه - سیاست
 (۳) روان‌شناسی اجتماعی - اقتصاد - تاریخ - جمعیت‌شناسی
 (۴) جغرافیای انسانی - جامعه‌شناسی - باستان‌شناسی - زبان‌شناسی

۱۰۰. بررسی «ابعاد فرهنگی جوامع پیشین و جوامع شهری»، «پرداختن به جوامع معاصر و مدرن» و «علم به پدیده‌ی قدرت و

حکومت» به ترتیب، به عهده‌ی کدام یک از علوم است؟

(سناچش-۹۶)

- (۱) تاریخ، جامعه‌شناسی، حقوق
 (۲) جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، حقوق
 (۳) مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، سیاست
 (۴) باستان‌شناسی، مردم‌شناسی، سیاست

خلاصه درس

جامعه‌شناسی (۱) - درس ششم

تاریخچه‌ی جامعه‌شناسی:

نوع	علت شکل‌گیری	افراد برجسته	موضوع	روش	هدف
پوزیتیویستی	در قرن ۱۹ م. نوعی از حس‌گرایی که شناخت علمی را به دانش حسی و تجربی محدود می‌کرد، غالب گشت (اثبات‌گرایی) که باعث شد نوع جدیدی از دانش اجتماعی که الگو و روش خود را از علوم طبیعی می‌گرفت، به‌وجود آورد.	آگوست کنت ویلهلم وونت	جامعه و پدیده‌های اجتماعی مانند یکی از پدیده‌های اندام‌وار طبیعی	صرفاً حسی و تجربی و غیرعلمی دانستن عقل، وحی و دانش اجتماعی پیشینیان	شناخت پدیده‌های اجتماعی برای پیش‌بینی و کنترل آن‌ها
تفهیمی	در پایان قرن ۱۹ و آغاز قرن بیست، با آن‌که روش تجربی به‌عنوان روش اصلی شناخت علمی مورد پذیرش بود، تعدیل‌هایی در جامعه‌شناسی پدید آمد.	دیلتای ماکس وبر	کنش‌های اجتماعی و رفتارهای معناداری که فقط از طریق فهم و دریافت معانی شناخته می‌شوند.	- شاخص اصلی: حس و تجربه - ذهن و عقل - محدودیت روش تجربی	فهم پدیده‌های اجتماعی برای پیش‌بینی و کنترل آن‌ها (جنبه‌ی ابزاری)
انتقادی	جامعه‌شناسی از پایان قرن ۱۹ م.، از نظر تفاوت موضوع ، از علوم طبیعی فاصله گرفت و در قرن ۲۰ با تفاوت روش ، به روش‌های غیر تجربی اهمیت داد.	-	کنش‌های انسانی و نقش آگاهی و اراده در آن	- عدم بسندگی به شناخت حسی، تجربی - به‌رسمیت شناختن سطوح دیگری از معرفت و عقلانیت در فرهنگ و عرف اجتماعی بشر	ارائه‌ی توصیه‌هایی جهت گذار از نظام موجود به نظام مطلوب با داوری نسبت به ارزش‌ها و هنجارها

جامعه‌شناسی پوزیتیویستی ۲۰

- ۱۰۱.** بنیان‌گذار جامعه‌شناسی پوزیتیویستی کیست؟
 (۱) ویلهلم وونت (۲) دیلتای (۳) ماکس وبر (۴) آگوست کنت **(کانون-۹۶)**
- ۱۰۲.** به ترتیب، موضوع، روش و هدف جامعه‌شناسی پوزیتیویستی کدام گزینه است؟
 (۱) حس و تجربه - جامعه و پدیده‌های اجتماعی - شناخت پدیده‌های اجتماعی
 (۲) جامعه و پدیده‌های اجتماعی - حسی و تجربی - داوری ارزشی و انتقادی نسبت به ارزش‌ها
 (۳) جامعه و پدیده‌های اجتماعی - حسی و تجربی - شناخت پدیده‌های اجتماعی برای پیش‌بینی و کنترل آن‌ها
 (۴) کنش‌های اجتماعی انسان - حسی و تجربی - داوری ارزشی و انتقادی نسبت به ارزش‌ها **(کانون-۹۶)**
- ۱۰۳.** لفظ فیزیک اجتماعی برای جامعه‌شناسی، اولین بار توسط چه کسی انجام گرفت؟
 (۱) دیلتای (۲) آگوست کنت (۳) ماکس وبر (۴) علامه طباطبایی **(کانون-۹۶)**